

2020:APHC:32934

ఏపీ హైకోర్టు అమరావతి

గౌరవనీయులైన జస్టిస్ ఎం.వెంకట రమణ

అప్పీల్ సూట్ (ఎ.ఎస్.) నెం.450 ఆఫ్ 2007

మధ్య:

రాయచోటి ఆంజనేయులు, తండ్రి ఆర్.నాగయ్య

మరియు మరో ఇద్దరు

... పిటిషనర్లు

మరియు

అనమల బసమ్మ, భర్త అనమల వెంకట రామయ్య

... ఉత్తరవాది

తీర్పు వెలువడిన తేదీ :20.04.2020

ఆమోదం కోసం సమర్పించబడింది

గౌరవనీయులైన జస్టిస్ ఎం.వెంకట రమణ

- స్థానిక వార్తాపత్రికల రిపోర్టర్లను ఆర్డర్ చూడటానికి అనుమతించవచ్చా? అవును/కాదు
- ఆర్డర్ కాపీని లా రిపోర్టర్లు/జర్నల్స్ కు మార్క్ చేయవచ్చా ? అవును/కాదు
- ఆర్డర్ యొక్క న్యాయమైన కాపీని చూడాలని అతని ప్రభువు కోరుకుంటున్నాడా?
అవును/కాదు

ఎం.వెంకట రమణ

2020:APHC:32934

ఏపీ హైకోర్టు అమరావతి

గౌరవనీయులైన జస్టిస్ ఎం.వెంకట రమణ

అప్పీల్ సూట్ (ఎ.ఎస్.) నెం.450 ఆఫ్ 2007

తేది:20.04.2020

మధ్య:

రాయచోటి ఆంజనేయులు, తండ్రి ఆర్.నాగయ్య

మరియు మరో ఇద్దరు

... పిటిషనర్లు

మరియు

అనమల బసమ్మ, భర్త అనమల వెంకట రామయ్య

... ఉత్తరవాది

పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది - ఎన్.సుబ్బారావు

ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది : శ్రీ.ఎస్.ఎస్.భట్

జిస్ట్ (సారాంశము):

హెడ్ నోట్:

రిఫర్ చేసిన కేసులు:

- (2013) 9 SCC 319
- (2008)16 SCC 785
- (1987) 3 SCC 294
- (2004) 1 SCC 295
- (1964) 4 SCR 497
- (AIR 1967 SC 569)

2020:APHC:32934

- (2004) 6 SCC 341
- AIR 2003 SC 4319
- 2009(6) ALT 35
- 2011(5) ALT 564

ఎం.వెంకట రమణ

గౌరవనీయులైన జస్టిస్ ఎం.వెంకట రమణ

అప్పీల్ సూట్ (ఎ.ఎస్.) నెం.450 ఆఫ్ 2007

జడ్జిమెంట్

సిపిసి సెక్షన్ 96 కింద ఈ అప్పీలును దావాలోని ప్రతివాదులు దాఖలు చేశారు. రెస్పాండెంట్ (ఉత్తరవాది) దావాలో వాది.

2. పిటిషనర్ ఆస్తిపై తన హక్కు, టైటిల్, వడ్డీని ప్రకటించాలని, అప్పీలుదారులపై శాశ్వత ఆంక్షలు విధించాలని, తన శాంతియుత స్వాధీనానికి, దానిని ఆస్వాదించడానికి ఆటంకం కలిగించకుండా నిరోధించాలని ప్రతివాది దావా వేశారు.

3. కడప జిల్లా రాయచోటి మండలం కుమ్మరి పల్లి గ్రామంలోని సర్వే నంబర్ 63/1లో ఆర్కీసీ భవనం ఉన్న మెట్ట భూమి. ఇకపై దీనిని "సూట్ ప్రాపర్టీ" అని పిలుస్తారు.

4. పిటిషనర్, ప్రతివాదులు దగ్గరి సంబంధం కలిగి ఉంటారు. ప్రతివాది పిటిషనర్ 1 మరియు 2 యొక్క అక్క. మూడో పిటిషనర్ రెండో పిటిషనర్ కుమారుడు. ప్రతివాది, పిటిషనర్లు 1, 2 శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న సంతానం. శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి, శ్రీమతి పార్వతమ్మ వీరి సోదరీమణులు. శ్రీమతి గంగులమ్మ శ్రీ స్వర్ణీయ రాయచోటి నాగన్న సతీమణి. శ్రీ బాల సుబ్బన్న, శ్రీ నల్ల సుబ్బన్న, శ్రీ రమణ, శ్రీ లక్ష్మన్న అన్నదమ్ములు. పైన పేర్కొన్న శ్రీ లక్ష్మమ్మ గారి సతీమణి శ్రీమతి లక్ష్మమ్మ.

5. శ్రీ లక్ష్మన్న, శ్రీమతి లక్ష్మమ్మ దంపతులకు శ్రీమతి బసమ్మ, శ్రీమతి సుబ్బమ్మ అనే ఇద్దరు కుమార్తెలు ఉన్నారు. శ్రీమతి లక్ష్మమ్మ జీవిత కాలంలోనే శ్రీమతి బసమ్మ మరణించారు,

ఆమె ఏకైక కుమార్తె శ్రీమతి గంగులమ్మను విడిచిపెట్టారు. శ్రీ స్వర్ణీయ రాయచోటి నాగన్న, శ్రీమతి లక్ష్మమ్మ దంపతులకు వారి బావమరిది కుమారుడు. శ్రీమతి సుబ్బమ్మ నిర్దీవంగా మరణించింది.

6. ప్రతివాది కుటుంబం 1988లో సూట్ ప్రాపర్టీలో ఇల్లు కట్టుకుంది. వారు ఈ ఇంట్లో నివసిస్తున్నారనేది వివాదం కాదు. ఇది సుమారు ఆరు సెంట్ల విస్తీర్ణంలో ఉంటుంది. సూట్ ప్రాపర్టీలో మిగిలిన విస్తీర్ణం ఖాళీ స్థలం. ఈ స్థలంలో మొదటి అప్పీలుదారుని మొదటి భార్య మరియు రెండవ అప్పీలుదారు యొక్క రెండు సమాధులు వరుసగా ఉన్నాయనడంలో వివాదం లేదు.

7. బాధితురాలు తన కుమారుల్లో ఒకరైన రాజాతో కలిసి గల్ఫ్ దేశమైన కువైట్లో 15 నుంచి 20 ఏళ్లుగా పనిచేస్తోంది. రెండేళ్లకో, మూడేళ్లకోసారి తమ గ్రామానికి వచ్చేవారు. పై దేశంలో ఆమె ఉద్యోగం కారణంగా, ప్రతివాది తన తరపున దావా ఆస్తికి సంబంధించిన వ్యవహారాలను చూసుకోవడానికి రిజిస్టర్డ్ జనరల్ పవర్ ఆఫ్ అటార్నీ (ఎక్స్.ఎ.1) కింద తన కుమారుడు శంకర్ను తన న్యాయవాదిగా నియమించింది.

8. 2005 సంవత్సరంలో దావా ఆస్తికి సంబంధించి పిటిషనర్లకు, ప్రతివాదికి మధ్య వివాదాలు తలెత్తాయి, ప్రతివాదికి జారీ చేసిన పట్టాదారు పాస్ పుస్తకం మరియు బుక్ ఆఫ్ టైటిల్ డీడ్ నుండి సూట్ ఆస్తిని తొలగించాలని పిటిషనర్లు రెవెన్యూ అధికారులకు ఫిర్యాదు చేశారు. మండల రెవెన్యూ అధికారి ముందు జరిగిన విచారణలో పిటిషనర్ల వాదనను స్వీకరించి ఈ పట్టాదారు పాస్ పుస్తకం, టైటిల్ డీడ్ లోని ఎంట్రీలను 14-04-2005 (ఉదా.బి.12) నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా తొలగించాలని ఆదేశించారు. ప్రతివాది కుమారుడు శంకర్ కడప రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారికి ఇచ్చిన అప్పీలును కూడా 18-10-2005న (ఉదా.బి.7) తోసిపుచ్చారు. ఈ మేరకు రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారి ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా శంకర్ దాఖలు చేసిన రివిజన్ పిటిషన్ కడప జాయింట్ కలెక్టర్ ముందు పెండింగ్ లో ఉంది.

9. పై పరిస్థితులలో, అప్పీలుదారులకు వ్యతిరేకంగా పై ఉపశమనాల కోసం దావా వేయవలసి వచ్చిందని ప్రతివాది యొక్క వాదన.

10. తన తండ్రి శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న కుమ్మరి పల్లి సర్వే నంబరు 77/5లోని ఏసీ.0.17 సెంట్ల తడి భూమిని అప్పటి నుంచి తాను అనుభవిస్తున్న 'పసుపు కుంకుమ' కింద బహూకరించారని, చివరకు తన తండ్రి ఈ ఆస్తులకు సంబంధించి రిజిస్టర్డ్ గిఫ్ట్ డీడ్ ను 27-12-12-12 తేదీల్లో తనకు అనుకూలంగా రిజిస్టర్ చేయించారని పిటిషనర్ పేర్కొన్నారు. తన ఆస్తి, అనుభవానికి గుర్తింపుగా తనకు పట్టాదారు పాసుపుస్తకం, టైటిల్ డీడ్ బుక్ ఇచ్చారని ఆమె పిటిషన్లో పేర్కొన్నారు. తన భర్త, పిల్లలతో కలిసి ఇల్లు కట్టుకోవడం సహా సూట్ ప్రాపర్టీని ఆస్వాదిస్తున్నానని తెలిపింది. శ్రీమతి లక్ష్మక్క 07-07-1959 నాటి రిజిస్టర్డ్ వీలునామా ద్వారా దావా ఆస్తిపై తమకు హక్కు ఉందని, రెవెన్యూ అధికారుల ముందు ఆమెపై తప్పుడు చర్యలు తీసుకోవడంతో పిటిషనర్లు ఎలాంటి హక్కు లేకుండా దావా వేయాల్సి వచ్చిందని ఆమె పేర్కొన్నారు.

11. పిటిషనర్ల వాదనను వ్యతిరేకిస్తూ పిటిషనర్లు 3వ అప్పీలెంట్ ద్వారా లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలం దాఖలు చేశారు. శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్నకు సూట్ ఆస్తిపై ఎలాంటి హక్కు లేదని, ప్రతివాదికి గిఫ్ట్ డీడ్ అమలు చేసే హక్కు లేదని, ఈ ఆస్తి ఆయనది కాదని, ఇది వాస్తవానికి శ్రీ బాల సుబ్బన్న, ఆయన ముగ్గురు సోదరులకు చెందినదని వాదించారు. 07-07-1959 నాటి రిజిస్టర్డ్ వీలునామా కింద శ్రీమతి లక్ష్మక్క సూట్ ప్రాపర్టీతో సహా తన ఆస్తులను పిటిషనర్ల పేరిట, తన మరో కుమార్తె శ్రీమతి సుబ్బమ్మకు కూడా ధారాదత్తం చేశారని, ఆమె మరణానంతరం ఈ ఆస్తులకు వారు అర్హులని వారు వాదించారు. ప్రతివాది ఏర్పాటు చేసిన గిఫ్ట్ డీడ్ ను తారుమారు చేసి ఫోర్జరీగా పొందారని వారు వాదించారు. ప్రతివాదికి జారీ చేసిన పట్టాదార్ పాస్ బుక్, బుక్ ఆఫ్ టైటిల్ డీడ్ లోని ఎంట్రీల రద్దుకు సంబంధించి రెవెన్యూ అధికారుల ముందు జరిగిన ప్రొసీడింగ్స్ ను

ప్రస్తావిస్తూ, ప్రతివాదికి దావా ఆస్తిపై హక్కు, ఆసక్తి లేదని వాదించిన వారు దావాను కొట్టివేయాలని కోరారు.

12. ఈ వాదనల ఆధారంగా ట్రయల్ కోర్టు కింది అంశాలను విచారణ కోసం ఉంచింది.

1. దావా ఆస్తిపై హక్కును ప్రకటించే హక్కు పిటిషనర్కు ఉందా?
2. దావా ఆస్తిని పిటిషనర్ కలిగి ఉన్నాడా మరియు అనుభవిస్తున్నాడా మరియు అలా అయితే, పిటిషనర్ ప్రార్థించిన విధంగా శాశ్వత నిషేధానికి అర్హుడు?
3. ఏ ఉపశమనం?

13. విచారణలో ప్రతివాది తరపున ఆమె కుమారుడు శంకర్ ను పి.డబ్ల్యు.1గా, రిజిస్టర్డ్ గిఫ్ట్ డీడ్ (ఎక్స్.ఎ2)కు పి.డబ్ల్యు.3, పి.డబ్ల్యు.2, పి.డబ్ల్యు.4గా, సూట్ ప్రాపర్టీకి దక్షిణాన ఉన్న పొరుగు భూమికి సంబంధించి, ఎక్స్.ఎ1 నుంచి ఎక్స్.ఎ.11 వరకు పరిశీలించారు. మూడవ అప్పీలుదారుడు తనను తాను డి.డబ్ల్యు.1గా, అప్పటి మండల రెవెన్యూ అధికారిగా, రాయచోటిని డి.డబ్ల్యు.4, డి.డబ్ల్యు.2, డి.డబ్ల్యు.3, డి.డబ్ల్యు.5గా, ఎక్స్.బి.12గా పరిశీలించుకున్నాడు. ప్రతిస్పందకుడికి వ్యతిరేకంగా తమ వాదనకు మద్దతు ఇవ్వడానికి పిటిషనర్లు ఎక్స్.ఎక్స్ 1 నుండి ఎక్స్.ఎక్స్ 3 వరకు కూడా ఆధారపడారు.

14. ఇరుపక్షాల వాదనలు, సాక్ష్యాధారాల ఆధారంగా, వారి తరపున వాదనలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న విచారణ న్యాయమూర్తి ప్రతివాది వాదనను అంగీకరించి, పిటిషనర్ల వాదనలను తోసిపుచ్చి, అప్పీలు కింద తీర్పు ద్వారా కోరిన విధంగా దావాను తీర్పు వెలువరించారు.

15. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది శ్రీ ఎన్.సుబ్బారావు, ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది శ్రీ కె.ఎస్.గోపాలకృష్ణన్ ఈ అప్పీలులో వారి వారి వాదనలకు సంబంధించి సాక్ష్యాధారాలు, మెటీరియల్ ఆధారంగా విస్తృతమైన వాదనలు వినిపించారు.

16. ఇప్పుడు నిర్ధారణకు కింది అంశాలు ఉత్పన్నమవుతాయి.

- శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్నకు సూట్ ఆస్తిని ఎక్స్.ఎ2 ఒరిజినల్ కింద ప్రతివాదికి బహుమతిగా ఇవ్వడానికి ఏదైనా హక్కు మరియు ఆసక్తి ఉందా మరియు ప్రతిస్పందకుడికి సూట్ ఆస్తిపై ఏదైనా హక్కు, బిరుదు మరియు ఆసక్తిని ప్రసాదించినట్లయితే?
- ప్రతిస్పందకుడు Ex.A2 గిఫ్ట్ డీడ్ ద్వారా సూట్ ఆస్తిని కలిగి ఉండటం మరియు అనుభవించడం కొనసాగించాడా మరియు అప్పీలుదారుల హక్కు మరియు ప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా ఉన్నాడా?
- ఏ ఉపశమనం?

17. పాయింట్ నెం.1: డిక్లరేషన్ దావాలో, పిటిషనర్ తన కేసును రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత ఉంటుంది. ప్రతివాది విషయంలో పిటిషనర్ ఏదైనా బలహీనత లేదా లోపంపై ఆధారపడకూడదు. ఒకవేళ వాది భారాన్ని నిర్వర్తించడంలో విజయవంతమైతే, దానిని తిప్పికొట్టే బాధ్యత ప్రతివాదిపై పడుతుంది.

18. 1963లో తన తండ్రి శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న వివాహ సమయంలో తనకు మౌఖిక బహుమతిగా ఇవ్వడం ద్వారా, ఎక్స్-ఎ2 గిఫ్ట్ డీడ్ను ఆమె దివంగత తండ్రి శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న తనకు అనుకూలంగా ప్రేమ, ఆప్యాయతతో అమలు చేశారని ప్రతివాది పేర్కొన్నారు. అక్కడ

2020:APHC:32934

సూట్ కింద ఆస్తిని ఆమెకు అప్పగించారు, దానిని ఆమె స్వాధీనం చేసుకుని ఆనందించారు. పిటిషనర్లు దీనిని ఖండిస్తున్నారు. ఎక్స్-ఎ2 అనేది కల్పితమని, దివంగత రాయచోటి నాగన్న మరణానంతరం ఈ చిత్రాన్ని తెరపైకి తెచ్చారని, దీనిపై ఏనాడూ చర్యలు తీసుకోలేదని వారు వాదించారు.

19. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది శ్రీ ఎ. సుబ్బారావు ఈ కానుకను ప్రశ్నిస్తూ ప్రధానంగా ఈ క్రింది వాదనలను లేవనెత్తారు:

1. గిఫ్ట్ డీడ్ లోని వివరాలు ప్రతివాది తన వివాహ సమయంలో మౌఖిక బహుమతి ఇచ్చారని, అందువల్ల దాని ప్రామాణికత అనుమానాస్పదంగా ఉందని పేర్కొంది.

2. 11.11.1972 న మరణించినట్లు నమోదు చేసిన ఎక్స్.బి.6 డెత్ సర్టిఫికేట్ దృష్ట్యా, ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న దాత ఇక లేరు, దీని ద్వారా దాని అబద్ధం బహిర్గతమవుతుంది.

3. సూట్ ఆస్తిని బహుమతిగా ఇవ్వడానికి దాతకు ఎటువంటి స్వతంత్ర హక్కు మరియు ఆసక్తి ఉందని నిరూపించబడలేదు. కాకపోతే ఆ ఆస్తి శ్రీ రాయచోటి నాగన్న, 1, 2 తేదీల్లో హిందూ అవిభాజ్య కుటుంబానికి చెందినది కావడంతో ఉమ్మడి కుటుంబంలోని ఇతర సభ్యుల అంగీకారం లేకుండా కానుక ఇచ్చే హక్కు దాతకు లేదు.

20. ఈ వాదనలు ఇప్పుడు పరిష్కరించబడ్డాయి.

21. ఎక్స్-ఎ2 గిప్ట్ డీడ్ లోని అంశాల ప్రకారం సూట్ ప్రొపర్టీని ఆమె తండ్రి ప్రేమ, ఆప్యాయతలతో ప్రతివాదికి ఇచ్చారని, ఆ సూట్ కింద ఆస్తిని ఆమెకు అప్పగించారని పేర్కొన్నారు. 1963లో వివాహ సమయంలో సూట్ ప్రొపర్టీని 'పసుపు కుంకుమ'కు బహుమతిగా ఇచ్చారన్న వాస్తవాన్ని వారు అంగీకరించలేదు. ఆ మేరకు ఎక్స్.ఎ2లో ఎలాంటి ప్రదర్శనలు లేవు.

22. ఈ మేరకు ఎ2లో పఠనాలు లేకపోవడం వల్ల ఈ పత్రాన్ని పూర్తిగా తిరస్కరించలేం. దీనికి సంబంధించి ప్రతిస్పందకుడు అందించిన రుజువు వెలుగులో దాని చెల్లుబాటును పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు. దీనికి సంబంధించి పి.డబ్ల్యు.1 శంకర్ సాక్ష్యం చెప్పాడు. అయితే ఏ పరిస్థితుల్లో ఏ-2ను ఉరితీశారో ఆయనకు వ్యక్తిగతంగా తెలియదు.

23. ప్రతివాది తరపున పి.డబ్ల్యు.3 శ్రీ ఎ.వీరనాగయ్యను విచారణలో ఎక్స్.ఎ.2 రుజువుగా విచారించారు. తన జూనియర్ మేనమామ అయిన శ్రీ చవ్వాకుల లక్ష్మయ్య అనే వ్యక్తితో కలిసి ఆయన ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించినట్లు ఎక్స్.ఎ2లోని విషయాలు తెలియజేస్తున్నాయి. శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న ఎక్స్.ఎ.2 ఉరిశిక్షను సమర్థిస్తూ ఆయన సాక్ష్యం చెప్పారు. ఏ2ను ఉరితీసే రోజున తన మేనమామ లక్ష్మయ్య ఇంట్లోనే ఉన్నట్లు అతని వాంగ్మూలంలో వెల్లడైంది. ఆ రోజు రాయచోటికి వచ్చిన తన మేనమామ శ్రీ లక్ష్మయ్య గారిని దర్శించుకున్నాడు. శ్రీ స్వర్ణీయ రాయచోటి నాగన్న తన సమక్షంలోనే ఎక్స్.ఎ.2 ఒరిజినల్ పై తన బొటనవేలు గుర్తును అతికించారని ఆయన స్పష్టంగా చెప్పారు. రాయచోటికి చెందిన ప్రొఫెషనల్ డాక్యుమెంట్ రైటర్ శ్రీ నాగ మల్లయ్య దీనిని రాశారని ఆయన పేర్కొన్నారు. శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న దాని కింద ఉన్న రెండు భూములను ప్రతివాదికి ఇచ్చారని, వాటిని ఆమె వివాహ సమయంలో బహుమతిగా ఇచ్చారని ఆయన పేర్కొన్నారు. ఈ గిప్ట్ డీడ్ రిజిస్ట్రేషన్ సమయంలో తాను, లక్ష్మయ్య సాక్షులుగా కనిపించామని ఆయన వాంగ్మూలం ఇచ్చారు.

24. పిటిషనర్ల కోసం ఈ సాక్షిని క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేసినప్పుడు అతని సాక్ష్యం యొక్క వాస్తవికతను లేదా సత్యాన్ని ప్రశ్నించడానికి ఎటువంటి ఆధారాలు లభించలేదు. ఎక్స్.ఎ2ను ధృవీకరించలేదని వారి తరపున ఈ సాక్షికి సూచించబడింది, దీనిని అతను ఖండించాడు. ఎక్స్.ఎ.2 ఉరితీత సమయంలో మరియు దాని నమోదు సమయంలో శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న భౌతిక ఉనికి లేదా ఇతరత్రా ఉనికి ఈ సాక్షి యొక్క క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ విషయం కాదు. 11.11.1972న ఎక్స్.ఎ2 ఉరిశిక్ష పడిన వ్యక్తి చనిపోయాడనీ, అది బూటకపు, కట్టుకథల ఫలితమని వాదించడం ఈ సాక్షికి సూచించబడలేదు. ఎ.2కు సంబంధించి ఈ సాక్షి హోదా ఒక అటెస్టర్ గా ఉన్నప్పుడు, శ్రీ స్వర్ణీయ రాయచోటి నాగన్నకు అటువంటి బహుమతి ఇవ్వడానికి ఉన్న హక్కు, ఆసక్తి గురించి క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ కు ప్రాముఖ్యత లేదు.

25. విచారణలో ఎక్స్.ఎ2 ఒరిజినల్ సమర్పించబడలేదు. పి.డబ్ల్యు.1 శంకర్ అది పోయిందని, ఆచూకీ లభించలేదని సాక్ష్యం చెప్పాడు. అది ప్రతివాది సోదరి శ్రీమతి లక్ష్మీదేవి వద్ద ఉందని పిటిషనర్లకు సూచించారు. పిటిషనర్లు Ex.A2 యొక్క సత్యం మరియు చెల్లుబాటు స్వభావం గురించి తీవ్రమైన ప్రశ్నను లేవనెత్తినప్పుడు, వారు ఈ డాక్యుమెంట్ కు సంబంధించి ఇండెక్స్ రిజిస్టర్ లేదా సంబంధిత సబ్ రిజిస్ట్రార్ కార్యాలయం నిర్వహించే మరేదైనా రిజిస్టర్ ను పిలిపించి వేలిముద్ర నిపుణుడిచే పరీక్షించబడవచ్చు. వేలిముద్రలకు సంబంధించిన శాస్త్రం ఖచ్చితమైన శాస్త్రం అనే విషయం అందరికీ తెలిసిందే. అలా వచ్చిన నివేదిక తమకు అనుకూలంగా ఉండి, శ్రీ రాయచోటి రామయ్య దానిని అమలు చేయలేదని రుజువు చేసి ఉంటే డిఫెన్స్ మరింత బలపడేది. దీనికి తోడు పీడబ్ల్యూ-3లోని అనుమానాస్పద నిజానిజాలు బహిర్గతమయ్యే అవకాశం ఉంది. సరిగ్గా ఈ పరిస్థితిని అప్పీలుదారులపై అప్పీలు కింద ఇచ్చిన తీర్పులో ట్రయల్ జడ్జి పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు.

26. అందువల్ల, P.W.3 యొక్క సాక్ష్యం ఉంది మరియు Ex.A2ను రుజువు చేయడానికి దానిని అంగీకరించాలి. దాని ఆమోదానికి గల కారణాలను ట్రయల్ జడ్జి సరిగ్గా నమోదు చేశారు. పిటిషనర్ల తరపున తీవ్రమైన వాదనలు వినిపించినప్పటికీ, దీనితో విభేదించడానికి కారణాలు లేవు.

27. డి.అబ్బవరం గ్రామ పంచాయతీ కార్యదర్శి జారీ చేసిన ఎక్స్.బి.6 డెత్ సర్టిఫికేట్ ఆధారంగా శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న ఎక్స్.ఎ2 తేదీ నాటికి లేరనే వాదనలు పిటిషనర్ల తరపున బలంగా వినిపిస్తున్నాయి. శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న 11-11-1972 న మరణించారు. అయితే ఎక్స్ బీ6 డెత్ సర్టిఫికేట్ ను పిటిషనర్లు ఎలా, ఏ దశలో పొందారనేది ఆసక్తికరంగా మారింది. విచారణలో ప్రతివాది తరపున పలువురు సాక్షులను విచారించిన తర్వాత పంచాయతీ కార్యదర్శి ద్వారా దరఖాస్తు చేసుకున్నట్లు రికార్డుల్లో ఉన్న ఆధారాలు రుజువు చేస్తున్నాయి. విచారణ జరుగుతున్నప్పుడు పిటిషనర్లు పొందిన పోస్ట్ మోర్టల్ డాక్యుమెంట్ ఇది. ఇది 07.09.2006 నాటిది. శ్రీ దివంగత రాయచోటి నాగన్న మరణించిన తేదీ దాదాపు 36 సంవత్సరాల తరువాత ఇది లభించింది. ఈ పత్రం తిరస్కరించడానికి ఈ పరిస్థితులు సరిపోతాయి. లిఖితపూర్వక ప్రకటనలో ఎప్పుడూ చెప్పలేదు. మూడవ అప్పీలుదారు అయిన డి.డబ్ల్యు.1 ద్వారా విచారణలో దీనిని ప్రవేశపెట్టారు.

28. వీటితో పాటు ఈ డాక్యుమెంట్ చుట్టూ అనేక అనుమానాస్పద పరిస్థితులు ఉన్నాయని, పిటిషనర్లు దానిని పొందిన తీరు, రెవెన్యూ అధికారుల సహాయంతో తారుమారు చేశారని స్పష్టమవుతోంది. డి.డబ్ల్యు.1 - మూడవ పిటిషనర్ మరియు డి.డబ్ల్యు.4 - అప్పటి మండల రెవెన్యూ అధికారి, రాయచోటి యొక్క సాక్ష్యాలు ఇదే విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తున్నాయి మరియు అది బహిష్కరించబడింది.

29. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది ఎ.సుబ్బారావు వాదనలు వినిపిస్తూ జనన, మరణాల నమోదు చట్టం 1969లోని సెక్షన్ 13 దృష్ట్యా, దాని ప్రకారం జారీ చేసిన మరణ ధృవీకరణ పత్రం చట్టబద్ధమైన అంచనాను కలిగి ఉందని, అందులో పేర్కొన్న వాస్తవాలకు ఇది ఖచ్చితమైన రుజువు అని వాదించారు. ఎక్స్ బీ6 వంటి సర్టిఫికేట్ విషయంలో తేలిగ్గా జోక్యం చేసుకోలేమని న్యాయవాది వాదించారు. సర్టిఫికేట్ జారీలో ఈ చట్టం కింద ఉన్న నిబంధనలను వివరిస్తూ, ఈ విషయంలో విచారణ న్యాయమూర్తి నమోదు చేసిన అంశాలను ప్రముఖ న్యాయవాది తీవ్రంగా తప్పుబట్టారు.

30. ఏదేమైనా, ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది శ్రీ కె.ఎస్.గోపాలకృష్ణన్, వ్యాజ్యాన్ని పెండింగ్ లో ఉంచిన సమయంలో దాత మరణించినట్లు ఆరోపించబడిన దాదాపు 36 సంవత్సరాల తరువాత, ఎక్స్.బి.6 పొందిన పరిస్థితులను ఎత్తిచూపుతూ, రాతపూర్వక ప్రకటనలో అటువంటి వాదనను ఎప్పుడూ లేవనెత్తలేదని పేర్కొంటూ, ప్రతివాది వాదనలను తగిన విధంగా సమర్పించాలని కోరారు.

31. జనన మరణాల నమోదు చట్టంలోని సెక్షన్ 13 ఏం చెబుతుందో, దాని ప్రభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. అది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

13. జనన, మరణాల నమోదు ఆలస్యమవడం: (1) నిర్దేశిత కాలపరిమితి ముగిసిన తర్వాత రిజిస్ట్రార్ కు సమాచారం ఇచ్చిన ఏదైనా జనన, మరణాల వివరాలను నిర్దేశిత ఆలస్య రుసుము చెల్లించి ముప్పై రోజుల్లోగా నమోదు చేయాలి.

(2) ఆలస్యమైన సమాచారాన్ని ముప్పై రోజుల తర్వాత రిజిస్ట్రార్ కు ఇచ్చినా, అది జరిగిన ఏడాదిలోపు నిర్దేశిత అధికారి లిఖితపూర్వక అనుమతితో, నిర్ణీత రుసుము చెల్లించి, దీనికి సంబంధించి నోటరీ పబ్లిక్ లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా అధీకృతమైన మరేదైనా అధికారి ముందు సమర్పించిన అఫిడవిట్ ను సమర్పించడం ద్వారా మాత్రమే నమోదు చేయాలి.

(3) జననం లేదా మరణం సంభవించిన ఒక సంవత్సరంలోపు నమోదు చేయని ఏదైనా జనన లేదా మరణం, జననం లేదా మరణం యొక్క సరైనదాన్ని ధృవీకరించిన తరువాత

మరియు నిర్దేశిత రుసుము చెల్లించిన తరువాత మొదటి తరగతి మేజిస్ట్రేట్ లేదా ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ చేసిన ఉత్తర్వులపై మాత్రమే నమోదు చేయాలి.

(4) ఈ సెక్షన్ లోని నిబంధనలు ఒక వ్యక్తి నిర్దేశిత గడువులోగా ఏదైనా జనన లేదా మరణాన్ని నమోదు చేయడంలో విఫలమైనందుకు అతనిపై తీసుకోబడే ఎటువంటి చర్యకు పక్షపాతం లేకుండా ఉంటాయి మరియు అటువంటి చర్య పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో అటువంటి జనన లేదా మరణాలను నమోదు చేయవచ్చు.

32. ఏపీ జనన, మరణాల నమోదు నిబంధనలు 1999లోని రూల్ 9ను కూడా పరిశీలించాలి. అది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

“9. ఆలస్యమైన రిజిస్ట్రేషన్ మరియు దానికి చెల్లించాల్సిన రుసుముకు అధికారం సెక్షన్ 13:- (1) రూల్ 5(3)లో పేర్కొన్న కాలపరిమితి ముగిసిన తర్వాత రిజిస్ట్రార్ కు సమాచారం ఇచ్చినా, అది జరిగిన ముప్పై రోజుల్లోపు రూ.2 ఆలస్య రుసుము చెల్లించి రిజిస్ట్రేషన్ చేయాలి.

(2) ముప్పై రోజుల తర్వాత రిజిస్ట్రార్ కు సమాచారం ఇచ్చిన ఏదైనా జనన, మరణాల వివరాలను ఏడాదిలోపు సంబంధిత అధికారి లిఖితపూర్వక అనుమతితో, రూ.5 ఆలస్య రుసుము చెల్లించి మాత్రమే నమోదు చేయాలి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో మండల రెవెన్యూ అధికారి, ఇతర ప్రాంతాల్లో సంబంధిత రిజిస్ట్రార్ 30 రోజులు, ఏడాదిలోపు జనన, మరణాల నమోదుకు అనుమతిస్తారు.

(3) ఒక సంవత్సరంలోపు నమోదు కాని ఏదైనా జనన లేదా మరణాన్ని ఫస్ట్ క్లాస్ మేజిస్ట్రేట్ (ఆర్.డి.ఒ మరియు అంతకంటే ఎక్కువ ర్యాంకు) లేదా ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ ఆదేశాలపై మరియు పది రూపాయల ఆలస్య రుసుము చెల్లించి మాత్రమే నమోదు చేయాలి.

33. ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 13ను క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తే, దాని కింద జారీ చేసిన ధృవీకరణ పత్రం అందులో పేర్కొన్న వాస్తవాలకు ఖచ్చితమైన రుజువును ఇస్తుందని సూచించలేదు. ఒక చట్టం కింద జారీ చేయబడిన సర్టిఫికేట్ కాబట్టి, దానిలోని అంశాలు సంబంధిత చట్టాల పనితీరులో క్రమబద్ధత ఫలితంగా ఉండాలని భారతీయ సాక్ష్య చట్టం సెక్షన్ 114 కింద అంచనా వేయబడింది. ఏదేమైనా, ఇది ఖండించదగిన ఉహా మరియు అలా జారీ చేయబడిన సర్టిఫికేట్ మోసపూరిత చర్య యొక్క ఫలితం అని రికార్డులో ఉన్న సమాచారం రుజువు చేస్తే, దానిని పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా తిరస్కరించవచ్చు.

34. పైన పేర్కొన్న నిబంధనల్లోని రూల్ 9 ప్రకారం సంబంధిత సంఘటన జరిగిన ఏడాది తర్వాత అంటే ఒక వ్యక్తి మరణించినట్లు ధృవీకరణ పత్రం దరఖాస్తు చేసుకుంటే అది సంబంధిత రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారికి ఉండాలి. ఈ కేసులో రాయచోటి రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారి.

35. ప్రతివాది తండ్రి మరణానికి సంబంధించిన ధృవీకరణ పత్రాన్ని కోరిన తీరును డి.డబ్ల్యు.1, డి.డబ్ల్యు.4లు తప్పుపట్టాయి. డి.డబ్ల్యు.4 ప్రకారం, డి.డబ్ల్యు.1 ఈ ప్రయోజనం కోసం 2006 ఆగస్టు లేదా సెప్టెంబరులో గ్రామ పంచాయతీ కార్యదర్శికి దరఖాస్తు చేసుకుంది. దీనిపై విచారణ జరపాలని మండల రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టర్లు ఆదేశించగా, ఆయన గ్రామ పంచాయతీ కార్యదర్శితో కలిసి విచారణ జరిపారు. రెవెన్యూ డివిజనల్ అధికారి స్వయంగా విచారణ జరపలేదని, డి.డబ్ల్యు.4ను విచారణ చేయమని కోరలేదని, డి.డబ్ల్యు.4 నివేదిక ఆధారంగా ఎక్స్.బి.6 జారీ చేయబడిందని డి.డబ్ల్యు.4 యొక్క సాక్ష్యాలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో డి.డబ్ల్యు.4 కూడా స్వయంగా విచారణ జరపలేదు. కేవలం మండల రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టర్ నివేదికపైనే ఆయన ఆధారపడ్డారు. డి.డబ్ల్యు.1 మరియు డి.డబ్ల్యు.4 యొక్క సాక్ష్యాలు ఈ విచారణ సమయంలో విచారించిన సాక్షులు ఎవరు లేదా అవసరమైన సమాచారం యొక్క మూలం గురించి ఎటువంటి కాంతిని వెదజల్లడం లేదు.

36. 11-11-1972న మరణించినట్లు ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న తేదీ ఏ విధంగా నిర్ధారణకు వచ్చిందో విచారణలో సేకరించిన మెటీరియల్ నుంచి వివరించబడలేదు, దీని ఆధారంగా ఎక్స్.బి.6 జారీ చేయబడింది. డి.డబ్ల్యు.1 ప్రకారం, శ్రీ నాగన్న సమాధిపై చెక్కిన ఈ తేదీని తాను చూశాను. ఈ సమాధి 1 మరియు 2 పిటిషనర్ల భార్యల సమాధులతో పాటు సూట్ భూమిలో ఉంది. ఎక్స్.బి.12 లో దీని ప్రస్తావన ఉంది - మండల రెవెన్యూ అధికారి, రాయచోటి ప్రొసీడింగ్స్. అయితే, ప్రతివాది తండ్రి మరణించిన తేదీని అతని సమాధిపై లిఖించారనే వాస్తవాన్ని నమోదు చేయలేదు.

37. ఈ వాస్తవాన్ని రుజువు చేయడానికి పిటిషనర్లు విచారణలో ఎటువంటి ప్రయత్నం చేయలేదు. అప్పీలు కింద ఇచ్చిన తీర్పులో పేర్కొన్నట్లుగా, వారు ఈ లక్షణాన్ని నమోదు చేయడానికి మరియు అటువంటి విషయాలను ట్రయల్ కోర్టు ముందు సమర్పించడానికి ఎటువంటి కమీషన్ తీసుకోలేదు. విచారణలో పిటిషనర్ల తరపున విచారించిన సాక్షులవరూ దీనికి సంబంధించి వాంగ్మూలం ఇవ్వలేదు. పిటిషనర్ల తరపున ప్రతివాది సాక్షులను పై తేదీకి సంబంధించి, ప్రతివాది తండ్రి సమాధిపై ఉన్న శాసనంగా క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేశారు. సమాధిపై అలాంటి తేదీ ఉండి ఉంటే ఈ విషయంపై విచారణ జరిపిన మండల రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టర్ కూడా ఇదే విషయాన్ని గమనించి ఉండవచ్చునని, లేకపోతే పిటిషనర్లు కూడా ఇదే విషయాన్ని ఆయన దృష్టికి తీసుకువచ్చేవారని తెలిపారు. అందువలన ఈ విషయంలో డి.డబ్ల్యు.1 యొక్క ఏకైక సాక్ష్యం, మరే ఇతర మూలం నుండి ఎటువంటి ధృవీకరణ లేదా మరే ఇతర వర్గం నుండి మద్దతు లేకుండా, ఆధారపడటానికి ఒక అంతర్లీన కారకం కాజాలదు. సర్టిఫికేట్ జారీ చేయడానికి ఈ తేదీ కీలకమైనప్పుడు, దీనికి సంబంధించి సంతృప్తికరమైన సాక్ష్యాధారాలు లేనప్పుడు, దానిని జారీ చేయడానికి ముందు జరిపిన విచారణకు సంబంధించి, Ex.B6పై ఆధారపడటం సురక్షితం కాదు.

38. ముఖ్యంగా పిటిషనర్లు దానిని పొందిన విధానం, ఆశించదగినదిగా మిగిలిపోయింది. దీనిని పిటిషనర్లు రెవెన్యూ అధికారుల సాయంతో తారుమారు చేశారనడానికి ఇదొక నిదర్శనం. ఈ నేపథ్యంలో ఈ ధ్రువీకరణ పత్రం చట్టబద్ధత కల్పిస్తుందన్న పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది

ఎ.సుబ్బారావు వాదనను తోసిపుచ్చాలి. ప్రత్యేకించి పి.డబ్ల్యు.3 యొక్క సాక్ష్యం విశ్వసనీయమైనది మరియు ఆమోదయోగ్యమైనదిగా నిరూపించబడింది, ప్రతివాది యొక్క తండ్రి మాత్రమే ఎక్స్.ఎ2 గిఫ్ట్ డీడ్ ను ఉరితీశాడని స్పష్టంగా సాక్ష్యం ఇచ్చినప్పుడు, పిటిషనర్లు దాని అమలుకు వ్యతిరేకంగా కోరిన పరిస్థితులను విశ్వసించలేము లేదా అంగీకరించలేము.

39. అందువల్ల, Ex.B6, Ex.X1 మరియు Ex.X3తో పాటు D.W.4 యొక్క సాక్ష్యాన్ని తిరస్కరించాలి. ఈ పరిస్థితుల్లో, ప్రతిస్పందకురాలు తన తండ్రి మరణించిన తేదీని నిర్ధారించడానికి పిలవబడదు. లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలం వంటి వాదనలకు ఎటువంటి ఆధారం లేకుండా విచారణలో పిటిషనర్ల నిర్దిష్ట వాదన ఇది. విచారణలో ఈ వాస్తవాన్ని రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత వారిపైనే ఉంది.

40. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది శ్రీ ఎ.సుబ్బారావు వాదనలు వినిపిస్తూ, విచారణలో ప్రతివాది సమర్పించిన సాక్ష్యాధారాలు శ్రీ రాయచోటి నాగన్నకు సూట్ ఆస్తిపై హక్కు, ఆసక్తి ఉన్నట్లు రుజువు చేయలేదని, అందువల్ల ప్రతివాది కేసు నిలబడదని వాదించారు.

41. ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది శ్రీ కె.ఎస్.గోపాలకృష్ణన్ వాదనలు వినిపిస్తూ, ప్రతివాది శ్రీ రాయచోటి నాగన్న తండ్రి ఫాస్టీ 1390 (1980 సంవత్సరం) సర్వే నెంబరు 63/1లో ఇతర భూములతో పాటు మరో ముగ్గురితో పాటు పట్టాదార్లలో ఒకరని, ఎక్స్.ఎ.4లో 1, 4లో 1, 4లో 4వ ఫారం 1కు సంబంధించిన కాపీ ఉందని వాదించారు. ప్రతిస్పందకుని పేరు బహుమతి ద్వారా సూట్ భూమిపై ఆమెకు ఉన్న ఆసక్తిని వివరిస్తూ చూపబడుతుంది. అందువల్ల, ప్రతివాది యొక్క సూట్ ఆస్తిపై హక్కు, టైటిల్ మరియు వడ్డీని నిర్ధారించడానికి తగిన ఆధారాలు ఉన్నాయని ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది వాదించారు. దీనికి కారణం ఎక్స్.ఎ2 గిఫ్ట్ డీడ్. అందువల్ల ప్రతివాది తరపున పిటిషనర్ల వాదనలను తిప్పికొట్టాలని కోరుతున్నారు.

42. 07-07-1959 నాటి ఎక్స్.బి.10 ద్వారా తమ ముత్తాత శ్రీమతి లక్ష్మక్క, ఆమె మరో కుమార్తె శ్రీమతి సుబ్బమ్మల నుంచి సూట్ ప్రాపర్టీని కొనుగోలు చేసినట్లు పిటిషనర్లు లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలంలో, విచారణలో ప్రత్యేకంగా వాదించారు. అందువలన, సూట్ ప్రాపర్టీ వారి స్వీయ అభ్యర్థన స్వభావంలో ఉందని వారు ప్రత్యేకంగా వాదించారు. సూట్ ఆస్తి తమ పూర్వీకుల విస్తీర్ణమని, అందులో తండ్రితో పాటు తమకు సమాన హక్కు, వడ్డీ ఉందని వారి వాదన కాదు.

43. ఈ ఆస్తి కుమ్మరి ఇనాం కాబట్టి శ్రీమతి లక్ష్మక్క వీలునామాలో చేర్చలేదని డి.డబ్ల్యు.1 (3వ అప్పీలుదారు) లిఖితపూర్వక ప్రకటనలో పేర్కొన్నారు.

44. దీనికి అదనంగా, Ex.B12 ప్రొసీడింగ్స్ లో, Ex.B10 యొక్క ఒరిజినల్ లో ఈ సర్వే నెంబరు 63/2 చేర్చబడలేదని D.W.4 గమనించింది. దాని ఒరిజినల్ ను డి.డబ్ల్యు.4 పై ప్రొసీడింగ్స్ లో పంపింది మరియు దానిని ఎక్స్.బి 10 తో పోల్చారు. ఈ విషయాన్ని ధృవీకరిస్తూ ఆయన కూడా వాంగ్మూలం ఇచ్చారు. డి.డబ్ల్యు.1 కూడా విచారణలో ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించింది. ఈ వీలునామాలో తన తండ్రి సంతకాన్ని గుర్తించిన దాని పీఠాధిపతి శ్రీ.ఎర్రపు రెడ్డి కుమారులలో ఒకరైన డి.డబ్ల్యు.5 ఈ పరిస్థితిని స్పష్టం చేస్తాడని ఆశించలేము.

45. విచిత్రమేమిటంటే సర్వే నెంబరు 63/1 కనిపిస్తుంది కానీ ఎక్స్.బి.10లోని 'బి' షెడ్యూలులో ఇంటర్ పోల్ గా ఉంది. 'ఎ' షెడ్యూలులో పేర్కొన్న ఆస్తులను పిటిషనర్లు 1, 2లకు కేటాయించగా, 'బి' షెడ్యూలులో పేర్కొన్న ఆస్తులను శ్రీమతి సుబ్బమ్మకు కేటాయించారు. శ్రీమతి సుబ్బమ్మ మరణానంతరం 'బి' షెడ్యూలులోని ఆస్తులను పూర్తి హక్కు, వడ్డీతో పిటిషనర్లు 1, 2లకు తిరిగి ఇవ్వాలన్నది అందులోని సారాంశం.

46. ఈ పరిస్థితులన్నింటినీ కలిపి పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు సర్వే నంబరు 63/1ను ఈ వీలునామాలో పొందుపరిచారని, అందువల్ల విచారణలో పిటిషనర్లు తారుమారు చేసి తమ కేసుకు అనుకూలంగా తప్పుడు కథనాన్ని తెరపైకి తెచ్చారని స్పష్టమవుతోంది. అందువల్ల, Ex.B10ని పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా తిరస్కరించాల్సి ఉంటుంది. ఈ పరిస్థితులన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకున్న న్యాయమూర్తి వాటిని తిరస్కరించడానికి స్పష్టమైన ఫలితాలను నమోదు చేశారు.

47. సర్వే నంబర్ 63/1లోని ఈ భూమి కుమ్మరి ఇనాం భూమిగా రుజువైంది. ఉదా.X2 రీసర్వే మరియు రీసెటిల్ మెంట్ రిజిస్టర్ లోని ఒక నమోదు ఈ వాస్తవాన్ని రుజువు చేస్తుంది. దీనికి సంబంధించి డి.డబ్ల్యు.4 యొక్క ఆధారాలు కూడా ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు బి8 సర్వే నెంబరు 63ను కూడా సూచిస్తుంది, దాని ఉపవిభాగాలు లేదా పట్టాదారుల పేర్లను ప్రస్తావించలేదు. శ్రీ బాలసుబ్బారాయుడు 28-06-1919న శ్రీ వెంకటప్పకు సమర్పించిన గిఫ్ట్ డీడ్ యొక్క ఎక్స్.బి.5 రిజిస్ట్రేషన్ సారాంశాన్ని కూడా పిటిషనర్లు సమర్పించారు. బాలసుబ్బారాయుడు సర్వే నంబర్ 63 అసలు యజమాని అని, అందులో సగం మొత్తాన్ని తన అల్లుడు వెంకటప్పకు ఇచ్చాడని పిటిషనర్లు పేర్కొన్నారు. ఈ సర్వే నంబరు 63లో కుమ్మరి ఇనాం భూమి ఉంది. అయితే, ఈ భూమి కుమ్మరి ఇనాం కావడం వల్ల గానీ, ఈ డాక్యుమెంట్లు గానీ పిటిషనర్లు ప్రత్యేకంగా ఎక్స్.బి.10 విల్ పై ఆధారపడినప్పుడు గానీ, ఈ సర్వే నెంబరులో శ్రీమతి లక్ష్మక్కకు ఏ మేరకునూ వాటా ఉందని రుజువు చేయడం గానీ జరగలేదు.

48. పిటిషనర్ల తరపున పి.డబ్ల్యు.1 శంకర్ కు ఇచ్చిన సూచనల మేరకు విచారణ న్యాయమూర్తి ఈ దావా ఆస్తి తమకు, వారి తండ్రి శ్రీ రాయచోటి నాగన్నకు చెందినదని పేర్కొన్నారు. ఈ పరిశోధనలను ప్రతివాది ఈ అప్పీలులో ప్రత్యేకంగా ప్రశ్నించలేదు లేదా సవాలు చేయలేదు. ఆర్డర్ 41 రూల్ 22 సిపిసి ప్రకారం అప్పీలు కింద డిక్రీ మరియు తీర్పుకు మద్దతు ఇస్తూ దీనిని ప్రశ్నిస్తూ ఎటువంటి నిర్దిష్ట వాదనను ముందుకు తీసుకురాలేదు. అందువల్ల, ఇది ప్రతిస్పందకుడికి కట్టుబడి ఉంటుంది.

49. అయితే, ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది శ్రీ కె.ఎస్.గోపాలకృష్ణన్ వాదనలు వినిపిస్తూ, దావా ఆస్తి శ్రీ రాయచోటి నాగన్న స్వయం సముపార్జన చేసిన ఆస్తి అని, అందువల్ల ఈ భూమిని ఎక్స్.ఎ.2 కింద తన కుమార్తెకు ఇవ్వడం సబబేనని వాదించారు. ఈ భూమిని ప్రతివాది ఆధీనంలో ఉంచడం, అందులో కొంత భాగంలో ఆమె మూడు భాగాల ఇంటిని నిర్మించుకోవడంపై రిలయన్స్ దృష్టి సారించింది. సూట్ ప్రాపర్టీలో ఒక ఇల్లు ఎక్కడుందో డి.డబ్ల్యు.1 అంగీకరించింది, అయితే అది తమదేనని అతను పేర్కొన్నాడు. అయితే దీనికి సంబంధించి ఎలాంటి ఆధారాలు లేవు. విచారణలో పిటిషనర్ల తరపున పి.డబ్ల్యు.1 శంకర్ కు ఇచ్చిన సూచనలలో ఒకటి, ప్రతివాదికి ఇల్లు లేనందున వారు సుమారు ఐదు సంవత్సరాల భూమిని ఇచ్చారు, అక్కడ ఆమె ఇల్లు కట్టుకుంది. అందువల్ల, విచారణలో సూచించిన డిఫెన్స్ ప్రతివాది ఈ ఇంటిని నిర్మించినట్లు ధృవీకరిస్తుంది.

50. డి.డబ్ల్యు.1 ఎక్స్.బి.1ను ఎక్స్.బి.4గా పేర్కొంటూ సాక్ష్యం ఇచ్చినప్పటికీ, అప్పీలుదారులు దావా ఆస్తిని కలిగి ఉన్నారని వారు ఏ విధంగానూ రుజువు చేయలేదు. Ex.B1 నుంచి Ex.B4 వరకు సర్వే నెంబరు 63/1 గురించి ఎలాంటి రిఫరెన్స్ లేదు. ఉదాహరణకు బి1 పాస్ బుక్ లో మొదటి అప్పీలుదారుడు ఈ భూమి కోసం బ్యాంకు నుంచి రుణం తీసుకున్నట్లు పేర్కొనలేదు.

51. ఎక్స్.ఎ.5 మరియు ఎక్స్.ఎ.6 ప్రతివాది యొక్క కేసును రుజువు చేస్తాయి, సూట్ ఆస్తిని ఆమె కలిగి ఉంది. D.W.4 యొక్క సాక్ష్యం నుండి Ex.A6 యొక్క ప్రామాణికత నిర్ధారించబడింది. ఫాస్టీ 1414తో సహా తాను తీసుకువచ్చిన అడంగల్ లను ప్రస్తావిస్తూ, ప్రతిస్పందకుడు ఈ భూమిని సాగు చేస్తున్న వ్యక్తిగా చూపబడ్డాడని ధృవీకరించాడు. ఫాస్టీ 1410 కోసం అడంగల్ యొక్క సారం అయిన ఎక్స్.బి 9 అసలు అడంగల్ లోని ఎంట్రీలతో సరిపోలేదని అతని ఆధారాలు నిర్ధారించాయి. ఈ విషయంలో ఫాస్టీ 1410 యొక్క అసలు అడంగల్ ను ధృవీకరిస్తూ ఈ సాక్షి సాక్ష్యం ఇచ్చింది. Ex.B9లో పేర్కొనబడ్డ ఉపవిభాగాలు దాని ఒరిజినల్ లో ప్రతిబింబించవు. అందువల్ల, ఇది కల్పిత

పత్రం అని రుజువైంది. ఫాస్టీస్ 1401, 1406 సంవత్సరాలకు సంబంధించిన అడంగల్ లలో శ్రీ రాయచోటి నాగన్న పేరు కనిపించలేదని ఆయన సాక్ష్యం ఇచ్చినప్పటికీ, ఎక్స్.ఎ5, ఎక్స్.ఎ.6 లకు సంబంధించిన సాక్ష్యాధారాలు మరియు దావా ఆస్తిలో ప్రతివాది కుటుంబం యొక్క ఇంటి స్థలాన్ని అంగీకరించడం ద్వారా ప్రతివాది మరియు ఆమె కుటుంబ సభ్యులు సూట్ ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకుని ఆనందించారని స్పష్టంగా చెప్పవచ్చు.

52. ఈ విధంగా, ప్రతివాది ఈ ఆస్తిని కలిగి ఉన్నట్లు రుజువు చేయబడింది, ఇది న్యాయనిర్ణేతలచే సరిగ్గా గమనించబడింది.

53. భారత సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 110 ప్రకారం ఆమె తరపున దావా ఆస్తిపై ఆమె హక్కును సమర్థించడానికి మరియు ఎగ్జిబిట్. ఎ2 ను పరిగణనలోకి తీసుకునే ప్రయత్నం జరుగుతుంది. ఈ నేపథ్యంలో ఆమె తరపున "ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం వర్సెస్ ఎం.ఎస్ స్టార్ బోస్ మిల్ అండ్ ఫెర్టిలైజర్ కో." లో ఆమె తరపున ఉంచారు, ఇక్కడ ఆస్తిపై హక్కుకు సంబంధించి ఇండియన్ ఎవిడెన్స్ చట్టంలోని సెక్షన్ 110 ప్రకారం అంచనా యొక్క ప్రభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు. ఈ తీర్పులో, పేరా 13 లోని సంబంధిత పరిశీలనలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

13. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 110లో పొందుపరిచిన సూత్రం, ప్రశ్నార్థక భూమిపై వారి హక్కు ఎంత మంచిదైనా చట్టాన్ని తమ చేతుల్లోకి తీసుకోవడం ద్వారా శాంతికి విఘాతం కలిగించకుండా నిరోధించే ఉద్దేశ్యంతో ప్రజా విధానంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. దీనికోసమే స్పెసిఫిక్ రిలీఫ్ యాక్ట్ 1963లోని సెక్షన్ 6, క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ 1973లోని సెక్షన్ 145, ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ 1860లోని సెక్షన్ 154, 158 నిబంధనలను రూపొందించారు. పైన పేర్కొన్న నిబంధనలన్నీ ఒకే ఉద్దేశ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఎవిడెన్స్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 114 ప్రకారం ఈ ఊహను చదవవచ్చు మరియు రెండు వైపులా యాజమాన్యానికి ఎటువంటి

రుజువులు లేదా చాలా తక్కువ రుజువులు ఉన్న సందర్భంలో మాత్రమే ఇది వర్తిస్తుంది. ఉదాహరణకు, బంజరు భూముల విషయంలో, లేదా ఒక మార్గంలో లేదా మరొక మార్గంలో స్వాధీనం గురించి ఏమీ తెలియని సందర్భాల్లో, వాస్తవ స్వాధీనానికి రుజువును సహేతుకంగా ఆశించలేని సందర్భాల్లో "స్వాధీన హక్కును అనుసరిస్తుంది" అనే సూక్తి వర్తిస్తుంది. ఏ పార్టీకి ఏ బిరుదు లేదని వాస్తవాలు వెల్లడించినప్పుడు మాత్రమే స్వాధీనం ఫలితంగా బిరుదు అనే భావన తలెత్తుతుంది. వాదని కలిగి ఉండటం ప్రాథమికంగా తప్పు కాదు, మరియు పిటిషనర్ యొక్క శీర్షిక నిరూపించబడలేదు. ఒక వ్యక్తికి ఏదో ఒక భూమిపై హక్కు ఉంది కాబట్టి, అతను తప్పనిసరిగా దానిని కలిగి ఉంటాడని దీని అర్థం కాదు. వాస్తవానికి, ఏ సమయంలోనైనా ఆ ఆస్తిని కలిగి ఉన్న వ్యక్తి ఆ ఆస్తిని కలిగి ఉంటే, అటువంటి స్వాధీనం అతనికి అప్పగించిన హక్కుకు కొనసాగింపుగా ఉందని భావించడానికి చట్టం అనుమతిస్తుంది. ఒక వ్యక్తి సూట్ ఆస్తిని నిరంతరం కలిగి ఉన్నాడని ధృవీకరించాలి, అయితే మరొక వైపు హక్కును క్లెయిమ్ చేయాలి, అతిక్రమణ / ఆక్రమణ మొదలైన కేసును నమోదు చేయాలి. స్పష్టమైన శీర్షిక పిటిషనర్ల వద్ద ఉన్నప్పుడు, స్పష్టమైన టిటిల్ యొక్క ఈ వాదనను తొలగించడానికి మరియు తనలో ప్రయోజనకరమైన శీర్షికను స్థాపించడానికి, అతను సంతృప్తికరమైన సాక్ష్యాల ద్వారా, తన వాదనకు అనుకూలంగా ఉండే పరిస్థితులను స్థాపించాల్సిన బాధ్యత ప్రతివాదిపై ఉంటుంది. రెవెన్యూ రికార్డు కూడా టిటిల్ డాక్యుమెంట్ కాదు. ఇది కేవలం స్వాధీనానికి సంబంధించి ఒక అంచనాను లేవనెత్తుతుంది. ఎవిడెన్స్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 110 కింద ముందుకు, వెనకబడిన వాటిని కలిగి ఉండటం లేదా కొనసాగింపును కూడా లేవనెత్తవచ్చు.

54. ఈ సందర్భంలో, దావా ఆస్తి శ్రీ రాయచోటి నాగన్న యొక్క ప్రత్యేకమైన మరియు స్వయం సముపార్జన ఆస్తి అని ప్రతివాది వాదించలేదని గుర్తుంచుకోవాలి. ఈ అప్పీలులో ఆమె తరపున వాదించినట్లుగా, స్వాధీన వాస్తవం ఆధారంగా విచారణలో ఆమె కేసు కూడా లేదు. అందువల్ల, ప్రతివాది కోసం ఈ అప్పీలులో మొదటిసారి లేవనెత్తిన ఈ వాదనను అంగీకరించలేము. Ex.A2 గిఫ్ట్ డీడ్ ప్రతిస్పందకుని తండ్రికి సూట్ ఆస్తిపై హక్కు మరియు ఆసక్తి ఎలా ఉందో పేర్కొనలేదు. శ్రీ

రాయచోటి నాగన్నకు ఎక్స్.ఎ.2 కింద బహుమతి ఇవ్వడానికి హక్కు మరియు ఆసక్తి ఉందని రుజువు చేసి నిరూపించాల్సిన బాధ్యత ప్రతివాదిపై ఉంది. ఈ పరిస్థితుల్లో రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత పటిష్ఠనర్లపై ఉండదు.

55. శ్రీ రాయచోటి నాగన్న తన జీవితకాలంలో ఈ హిందూ ఉమ్మడి కుటుంబానికి అధిపతిగా, నిర్వాహకునిగా వ్యవహరించారన్నది నిర్వివాదాంశం. ఒక హిందూ ఉమ్మడి కుటుంబం యొక్క యజమాని తన ఆస్తులలో కొంత భాగాన్ని బహుమతిగా ఇచ్చే హక్కును ఇప్పుడు పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

56. పటిష్ఠనర్ల తరపు న్యాయవాది శ్రీ ఎ. సుబ్బారావు గారు ఈ సందర్భంలో "బల్జీందర్ సింగ్ వర్సెస్ రతన్ సింగ్" కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును ఆధారం చేసుకుని, అవిభాజ్య హిందూ కుటుంబం యొక్క నిర్వాహకుడు ఎక్స్.ఎ.2 లో ప్రకృతిని బహుమతిగా ఇవ్వలేడని, ఎందుకంటే అది ఇతర సహచరులు లేదా భాగస్వాముల ప్రయోజనాలకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నప్పుడు అతనికి అధికారం లేదని, అది చెల్లదని వాదించారు. ఈ తీర్పులో, పరాస్ - 27 నుండి 29 వరకు "తమ్మ వెంకట సుబ్బమ్మ వర్సెస్ తమ్మా రత్తమ్మ" లోని పరిశీలనలను మరియు ముల్లా యొక్క హిందూ చట్టం 17 వ ఎడిషన్ మరియు సర్ హెన్రీ మేన్ యొక్క హిందూ చట్టం 14 ఎడిషన్ లోని భాగాలను ఈ సందర్భంలో ప్రస్తావించారు. అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

27. తమ్మా వెంకట సుబ్బమ్మ (మరణం) వారసులతో వర్సెస్ తమ్మా రత్తమ్మ, ఇతరులు (1987 (3) ఎస్.సి.సి 294) లో ఈ క్రింది విధంగా గమనించారు:

"12. సహజీవన ఆస్తిపై తన అవిభాజ్య ఆసక్తి ఉన్న సహభాగస్వామి ఇచ్చే బహుమతి చెల్లదనే తీర్పుల సుదీర్ఘ చరిత్ర ఉంది. ఈ నిర్ణయాలన్నింటినీ ప్రస్తావించాల్సిన అవసరం లేదు,

బదులుగా, మేనే యొక్క హిందూ చట్టం, పదకొండవ ఎడిషన్, ఆర్టికల్ 382 లో ఈ క్రింది చట్ట ప్రకటనను మనం ప్రస్తావించవచ్చు:

"మితాక్షర కుటుంబంలో ఒక సహోద్యోగి తన అవిభాజ్య ప్రయోజనాలకు సంబంధించిన బహుమానం లేదా ఉపకారం పూర్తిగా చెల్లదనే విషయం ఇప్పుడు అన్ని ప్రావిన్సులలో సమానంగా స్థిరపడింది. ఒక సహోద్యోగి కుటుంబ ఆస్తి, చరాస్తులు లేదా స్థిరాస్తులపై తనకున్న అవిభాజ్య ఆసక్తిని అపరిచిత వ్యక్తికి గానీ, బంధువుకు గానీ ప్రత్యేక గ్రంథాల ద్వారా సూచించిన ప్రయోజనాలకు తప్ప బహుమతిగా ఇవ్వలేడు.

13. ముల్లా హిందూ ధర్మశాస్త్రమైన పదిహేనవ అధికరణం, ఆర్టికల్ 258లోని ఒక భాగాన్ని కూడా మనం ఈ క్రింది విధంగా ప్రస్తావించవచ్చు.

అవిభాజ్య వడ్డీని బహుమతిగా ఇస్తారు. - (1) అన్ని రాష్ట్రాలలో వర్తింపజేసే మితాక్షర చట్టం ప్రకారం, ఏ కోపార్సెనర్ కూడా తన అవిభాజ్య ఆస్తిపై తన అవిభాజ్య ఆసక్తిని బహుమతి ద్వారా పారవేయలేడు. అటువంటి లావాదేవీ పూర్తిగా చెల్లదు, బదిలీ చేయబడిన ఆస్తిని తిరిగి పొందడానికి దాత తన హక్కును ధృవీకరించకుండా నిరోధించే ఎస్టోపెల్ లేదా ఇతర రకమైన వ్యక్తిగత అడ్డంకులు లేవు. అయితే, అతను ఇతర సహచరుల సమ్మతితో తన ఆసక్తిని బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చు.

14. ప్రతివాదుల తరపున వాదించిన ప్రముఖ న్యాయవాది శ్రీ పి.పి.రావు గారు, పై నిర్ణయాల్లో ఏ నిర్ణయమూ కోపార్సెనర్ తన అవిభాజ్యమైన ఆస్తిపై తనకున్న అవిభాజ్యమైన ఆసక్తిని బహుమతి ద్వారా విడదీయడానికి ఎందుకు అర్హుడు కాదనే కారణం ఇవ్వబడలేదు. అయితే కారణం మాత్రం స్పష్టమవుతోంది. ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబానికి చెందిన వ్యక్తికి ఆస్తిలో

కచ్చితమైన వాటా లేదని ఇదివరకే పేర్కొన్నారు. సహజీవన ఆస్తిపై తన అవిభాజ్య ఆసక్తిని విడదీయడం ద్వారా, సహ-భాగస్వాములకు ఆస్తిపై వారి హక్కును హరించలేడు. బహుమతి ద్వారా పరాయికరణకు వ్యతిరేకంగా ఈ కఠినమైన నియమం యొక్క లక్ష్యం సహ-ఆస్తి యొక్క యాజమాన్యం మరియు స్వాధీనత యొక్క ఉమ్మడిని కొనసాగించడం. బహుమానం ద్వారా పరాయితనాన్ని నిషేధించే నిర్దిష్ట వచన అధికారం ఏదీ లేదన్నది వాస్తవం, దీనికి సంబంధించిన చట్టం క్రమంగా అభివృద్ధి చెందింది, కానీ అది ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబం విచ్ఛిన్నం కాకుండా నిరోధించడానికి ఉద్దేశించబడింది.

17. ఏదేమైనా, సహ-సహ-సహభాగస్వామి తన అవిభాజ్య ఆస్తిపై తన అవిభాజ్య ఆసక్తిని మరొక సహ-సహభాగికి లేదా అపరిచితుడికి బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చనేది ఒక స్థిరమైన నియమం. అటువంటి బహుమతి చాలా చట్టబద్ధమైనది మరియు చెల్లుబాటు అవుతుంది ".

28. ముల్లా యొక్క హిందూ ధర్మశాస్త్రం, పదిహేడవ సంపుటి, ఆర్టికల్ 258 లోని ఒక భాగాన్ని కూడా మనం ఈ క్రింది విధంగా ప్రస్తావించవచ్చు:

"అవిభాజ్య వడ్డీని బహుమతిగా ఇవ్వడం- (1)అన్ని రాష్ట్రాలలో వర్తించే మితాక్షర చట్టం ప్రకారం, ఏ కోపర్సెనర్ కూడా తన అవిభాజ్యమైన ఆస్తిపై తన అవిభాజ్య ఆసక్తిని బహుమతి ద్వారా విక్రయించకూడదు. అటువంటి లావాదేవీ పూర్తిగా చెల్లదు, బదిలీ చేయబడిన ఆస్తిని తిరిగి పొందడానికి దాత తన హక్కును ధృవీకరించకుండా నిరోధించే ఎస్టోపెల్ లేదా ఇతర రకమైన వ్యక్తిగత అడ్డంకులు లేవు. ఏదేమైనా, అతను తన ఆసక్తిని ఇతర సహచరుల సమ్మతితో బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చు".

29. మేనే హిందూ ధర్మశాస్త్రంలో 14 ఎడిషన్లో ఈ క్రింది విధంగా గుర్తించబడింది:

ఆప్యాయత బహుమతులు: పూర్వీకుల చరాస్తుల పరిమితుల్లో ఆప్యాయత ద్వారా బహుమతులు ఇచ్చే తండ్రి శక్తిని పూర్తిగా గుర్తించారు. రామలింగ వి నారాయణ (1922 (49) ఐ.ఎ.168) లో ప్రీవీ కౌన్సిల్ "హిందూ చట్టం ప్రకారం సహేతుకమైన పరిమితులకు లోబడి, కుమార్తెకు చరాస్తులను బహుమతిగా ఇచ్చే అధికారం తండ్రికి నిస్సందేహంగా ఉంది" అని పేర్కొంది.

57. "కుప్పాయి అండ్ అదర్ వర్సెస్ రాజా గౌండర్" లో ప్రతివాది కోసం ట్రయల్ కోర్టులో ఆధారపడి, ఆ తరువాత ట్రయల్ జడ్జి, సహేతుకమైన పరిమితుల్లో పూర్వీకుల స్థిరాస్తులను బహుమతిగా ఇచ్చే తండ్రి హక్కును మద్రాసు హైకోర్టు గతంలో ఇచ్చిన తీర్పులను మరియు దాని స్వంత నిర్ణయాలను ప్రస్తావిస్తూ పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు, వీటిలో "గురమ్మ భరతార్ చన్బసప్ప దేశ్ముఖ్ వర్సెస్ మల్లప్ప చన్బసప్ప దేశ్ముఖ్" కూడా ఉంది. ఈ తీర్పులోని సంబంధిత పరిశీలనలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

"..... ఈ విషయాన్ని ఈ న్యాయస్థానం మరోసారి లోతుగా పరిశీలించి, గురమ్మ భరతార్ చన్బసప్ప దేశ్ ముఖ్ వర్సెస్ మల్లప్ప చన్బసప్ప దేశ్ ముఖ్ కేసులో ఇలా తీర్పునిచ్చింది.

18. చట్టపరమైన స్థితిని ఈ విధంగా సంక్షిప్తీకరించవచ్చు: విభజన సమయంలో కుటుంబ ఆస్తిలో కుమార్తె లేదా సోదరికి వాటా ఉండే హక్కును హిందూ న్యాయ గ్రంథాలు కల్పించాయి. కాలగర్భంలో ఆ హక్కు పోయింది. కానీ అది నైతిక బాధ్యతగా రూపాంతరం చెందింది. తండ్రి లేదా అతని ప్రతినిధి, కుటుంబం యొక్క ఆర్థిక మరియు ఇతర సంబంధిత పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని, కుమార్తె యొక్క పోషణ కోసం సహేతుకమైన ఏర్పాటు ద్వారా

చెల్లుబాటు అయ్యే బహుమతి ఇవ్వవచ్చు. ఆచారం ప్రకారం లేదా సౌలభ్యం ప్రకారం, అటువంటి బహుమతులు వివాహ సమయంలో చేయబడతాయి, కానీ అటువంటి బహుమతి ఇవ్వడానికి తండ్రి లేదా అతని ప్రతినిధి యొక్క హక్కు వివాహ సందర్భానికి మాత్రమే పరిమితం కాదు. ఇది ఒక నైతిక బాధ్యత మరియు అది నెరవేరే వరకు అది కొనసాగుతుంది. అలాంటి కానుకకు పెళ్లి అనేది ఆనవాయితీ మాత్రమే. కానీ ఆ బాధ్యతను తండ్రి జీవితకాలంలో గానీ, ఆ తర్వాత గానీ ఎప్పుడైనా నిర్వర్తించవచ్చు. అటువంటి బహుమతి యొక్క పరిమాణాత్మక పరిమితులను నిర్దేశించడం సాధ్యం కాదు, ఎందుకంటే అది ప్రతి కేసు యొక్క వాస్తవాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది మరియు ఇది న్యాయస్థానాలు మాత్రమే నిర్ణయించగలవు, కుటుంబ ఆస్తి యొక్క పరిధి, అందించాల్సిన కుమార్తెల సంఖ్య మరియు ఇతర అత్యున్నత అభియోగాలు మరియు ఇతర సారూప్య పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని. కుమార్తె పోషణ కోసం కుటుంబ ఆస్తిలో సహేతుకమైన మొత్తాన్ని బహుమతిగా ఇవ్వడానికి తండ్రి తన హక్కుల పరిధిలో ఉంటే, ఆ బహుమతి ఒక డాక్యుమెంట్ ద్వారా మాత్రమే చేయాలని లేదా ఒకే సమయంలో చేయాలని చెప్పలేము. ఒక బహుమతి యొక్క చెల్లుబాటు లేదా సహేతుకత డాక్యుమెంట్ల యొక్క బహుళత్వంపై ఆధారపడి ఉండదు, కానీ బహుమతి ఇవ్వడానికి తండ్రి యొక్క శక్తి మరియు అలా చేసిన బహుమతి యొక్క సహేతుకతపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఒకసారి అధికారం ఇవ్వబడి, బహుమతి యొక్క సహేతుకత వివాదాస్పదం కానప్పుడు, ఒకదానికి బదులుగా రెండు గిఫ్ట్ డీడ్ లు అమలు చేయబడిన వాస్తవం, బహుమతి చెల్లుబాటు అయ్యేదిగా చేయదు. (ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

20. తండ్రి తన కుమార్తెకు సహేతుకమైన పరిమితుల్లో పూర్వీకుల స్థిరాస్తులను బహుమతిగా ఇవ్వడానికి వీలు కల్పించే పవిత్ర ప్రయోజనాలు అనే పదాలకు ఇచ్చిన విస్తృత అర్థం కుటుంబంలోని ఇతర మహిళా సభ్యులకు అనుకూలంగా చేసిన బహుమతులకు విస్తరించబడలేదు. బదులుగా, ఒక భర్త తన భార్యకు "పవిత్ర ప్రయోజనాల" సూత్రంపై

ప్రేమతో పూర్వీకుల ఆస్తిని బహుమతిగా ఇవ్వలేడని నిర్ధారించబడింది. 'అమ్మతే వి.కుమరేశన్' ప్రస్తావన రావచ్చు. "ఈ న్యాయస్థానం యొక్క రెండు తీర్పులలో ఇదివరకే చేసినదానికి మించి 'పుణ్య ప్రయోజనాలు' అనే పదాల పరిధిని విస్తరించడానికి మాకు ఎటువంటి కారణం కనిపించడం లేదు మరియు ఒక భర్త తన భార్యకు పూర్వీకుల ఆస్తిని భక్తి సూత్రంపై ప్రేమతో బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చనే వాదనను తోసిపుచ్చారు.

21. పైన పేర్కొన్న తీర్పుల అధికారాన్ని బట్టి, ఒక తండ్రి తన కుమార్తెకు వివాహ సమయంలో లేదా వివాహం తర్వాత కూడా ఆమె పేరిట ఉన్న మొత్తం ఆస్తి పరిమాణాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని సహేతుకమైన పరిమితుల్లో పూర్వీకుల స్థిరాస్తులను బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చని సురక్షితంగా భావించవచ్చు.

22. అప్పీలుదారులకు అనుకూలంగా ఇచ్చిన బహుమతి, కుటుంబం యొక్క మొత్తం హోల్డింగ్ ను దృష్టిలో ఉంచుకుని సహేతుకమైన పరిమితులకు లోబడి ఉండా అనేది మాత్రమే పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన మరో అంశం. ఆ కుటుంబానికి ఉన్న మొత్తం ఆస్తి 3.16 ఎకరాలు. 12 సెంట్లు మొత్తం హోల్డింగ్ లో సుమారు 1/26 వ వంతు వాటా. కుటుంబం యొక్క మొత్తం హోల్డింగ్ లో ప్రతి కుమార్తె వాటా 1/52 వ వంతు లేదా 1/26 వ వంతుకు వస్తుంది, ఇది ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ అసమంజసమైనది లేదా మితిమీరినదిగా పరిగణించబడదు. ఒక నిర్దిష్ట బహుమతి సహేతుకమైన పరిమితుల్లో ఉండా లేదా అనే ప్రశ్నను బహుమతి ఇచ్చే సమయంలో కుటుంబం యొక్క స్థితి, కుటుంబం కలిగి ఉన్న స్థిరాస్తుల పరిధి మరియు బహుమతిగా ఇచ్చిన ఆస్తి పరిధిని బట్టి నిర్ణయించాలి. అటువంటి బహుమతి యొక్క పరిమాణాత్మక పరిమితులను నిర్దేశించే కఠినమైన మరియు వేగవంతమైన నియమం ఏదీ విధించబడదు. ఇలాంటి ప్రశ్నకు సమాధానం కుటుంబాన్ని బట్టి మారుతుంది.

58. అవిభాజ్య హిందూ కుటుంబానికి చెందిన పూర్వీకుల స్థిరాస్తులను సహేతుకమైన పరిమితుల్లో బహుమతిగా ఇవ్వడానికి తండ్రికి ఉన్న హక్కుకు సంబంధించిన ఈ ప్రశ్నను బల్లిందర్ సింగ్ లోని పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాదులు తీర్పులో పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు.

59. శ్రీ రాయచోటి నాగన్న తన భర్త పట్టించుకోకపోవడానికి లేదా పట్టించుకోకపోవడానికి ఒక కారణాన్ని నిర్దేశించి, ఎక్స్.ఎ.2 ఒరిజినల్ ప్రకారం ఆమెకు ఆస్తిపాస్తులను బహుమతిగా ఇచ్చారు. ఈ కారణం చాలా పవిత్రమైనది మరియు న్యాయమైనది. ఈ గిఫ్ట్ తన కూతురికి తప్ప మరెవరికీ ఇవ్వలేదు, అపరిచితురాలికి కాదు. ఈ గిఫ్ట్ నిబంధన సహేతుకంగా లేదని, అది సహేతుకమైన పరిమితుల్లో నిలబడదని గుర్తించాల్సిన బాధ్యత ఇప్పుడు పిటిషనర్లపై ఉంది. ఈ మేరకు పిటిషనర్ల తరపున లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలంలో ఎలాంటి వాదనలు గానీ, ఆధారాలు గానీ లేవు.

60. పి.డబ్ల్యు.1 శంకర్ తన తల్లి వివాహ తేదీ నాటికి, అంటే ప్రతివాది తన తాతకు సూట్ ఆస్తితో పాటు సుమారు రూ.7.00 భూమి ఉందని సాక్ష్యమిచ్చాడు. కేసు పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో తన మేనమామ సర్వే నంబర్ 67లోని కొంత భాగాన్ని విక్రయించారని ఆయన వాంగ్మూలం ఇచ్చారు. పిటిషనర్లకు క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో ఆయన నుంచి వాంగ్మూలాలు రాబట్టారు. దావా ఆస్తి యొక్క పరిధిని పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు, ప్రతిస్పందకుడికి ఎక్స్.ఎ2 కింద ఆమె తండ్రి బహుమతిగా ఇచ్చినవన్నీ అప్పటికి సహేతుకమైన పరిమితుల్లో ఉన్నాయి. బహుశా ఈ కారణంగానే 1, 2 పిటిషనర్లు సాక్షి పెట్టెలోకి ప్రవేశించడానికి ఇష్టపడలేదు. తన మేనత్తపై ఈ వ్యాజ్యాన్ని కొనసాగించడం మూడో పిటిషనర్ కు మాత్రమే సాధ్యమైంది.

61. ఎగ్జామినేషన్ ఇన్ చీఫ్ కు బదులుగా అఫిడవిట్ దాఖలు చేసినప్పటికీ విచారణలో ప్రతివాది భర్తను క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ కు హాజరు చేయలేదని, అందువల్ల ఉద్దేశపూర్వకంగానే ఈ కేసులో సాక్ష్యం చెప్పకుండా నిలిపివేశారనేది పిటిషనర్ల వాదనల్లో ఒకటి. ప్రతివాది భర్తను

విచారించకపోవడం, ఆమె తరపున సమర్పించిన సాక్ష్యాధారాలు, పిటిషనర్లు ఏర్పాటు చేసిన కేసులో ప్రతి దశలోనూ బహిర్గతమైన అవాస్తవాలు ప్రతివాది కేసును ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేసి నిర్ధారణకు దారితీయవు. ఉద్యోగ రీత్యా వేరే దేశంలో ఉంటున్నందున ఆమెను విచారణలో విచారించలేకపోయారు. వారికి ఉత్తమ సాక్షులుగా ఉండాలిని 1, 2 పిటిషనర్లు సాక్షి పెట్టెలోకి ప్రవేశించకపోవడం గమనార్హం. దావాలో తమ అక్కకు వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యం చెప్పకుండా ఎందుకు దూరంగా ఉన్నారో కారణాలు చెప్పలేదు. ఇది పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన మరియు వారికి వ్యతిరేకంగా ప్రతికూల అంచనాకు రావడానికి తీవ్రమైన ప్రశ్న.

62. కాబట్టి పైన పేర్కొన్న 'ఆర్.కుప్పాయ్ అండ్ ఇంకో వర్సెస్ రాజా గౌండర్' కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులోని నిష్పత్తిని పరిగణనలోకి తీసుకుని, ఎక్స్.ఎ2 కింద ఇచ్చిన బహుమతి సరైనదని, చట్టపరంగా చెల్లుబాటు అవుతుందని భావించాలి. దానిపై చర్యలు తీసుకున్నారు. కింద ఇచ్చిన ఆస్తికి సంబంధించి ప్రతిస్పందకుడికి హక్కు, బిరుదు, ఆసక్తిని ప్రసాదించింది. ఈ పరిస్థితుల్లో పిటిషనర్లు ఈ కానుకను ప్రశ్నించలేరు. దానికి తోడు వారు ఏర్పాటు చేసిన డిఫెన్స్ స్వభావం అవాస్తవాలను ఎత్తిచూపుతూ దాన్ని తిరస్కరించక తప్పదనే అభిప్రాయానికి దారితీస్తుంది. ప్రతివాదికి అనుకూలంగా, పిటిషనర్లకు వ్యతిరేకంగా దావా ఆస్తిపై హక్కు, టైటిల్, వడ్డీని ప్రకటిస్తూ ట్రయల్ జడ్జి ఈ విషయంలో కనుగొన్న అంశాలను నమోదు చేశారు.

63. ప్రతివాది తరపు న్యాయవాదులు "కె.సి.చిన్న స్వామి వర్సెస్ కె.కె.సి.పళని స్వామి" పై ఆధారపడి ఉన్నారు, దీనిలో సాక్ష్యాలను అభ్యర్థనలకు మించి పొందుపరచలేము మరియు వాదనలకు విరుద్ధంగా ఉండకూడదు అనే సుస్థిర సూత్రం పునరుద్ధాటించబడింది. ఇదే సందర్భంలో " రాజగోపాల్ (మరణించాడు) వారసులు ద్వారా వర్సెస్ కిషన్ గోపాల్ మరియు మరొకరు" " పై ప్రతివాది తరపు న్యాయవాదులు ఆధారపడి విచారణలో పిటిషనర్లు ఇచ్చిన సాక్ష్యాల ప్రభావాన్ని, వాదనలకు ఆధారం లేకుండా, లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలంలో ఏర్పాటు చేసిన కేసుకు అతీతంగా

పైన ప్రస్తావించారు. సుప్రొ నమోదు చేసిన అంశాలు ఈ స్థిరమైన చట్టానికి అనుగుణంగా ఉన్నాయి అని విన్నవించారు.

64. ఆంధ్రప్రదేశ్ భూమి హక్కులు, పట్టాదారు పాసుపుస్తకాల చట్టం-1971ను వర్తింపజేయడంపై ఇరు పక్షాల తరపున వాదనలు వినిపిస్తున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది " ఎ. ప్రభాకరరావు వరెన్ ఎమ్మాడి కోట్శర్ అండ్ ఇంకోకరు", " కుత్బూరు నరసింహారెడ్డి వరెన్ పూసల వెంకటయ్య తదితరులు" అనే అంశాలపై ఆధారపడ్డారు. దావా ఆస్తిపై ప్రతిస్పందకుని హక్కు, బిరుదు మరియు ఆసక్తిని సమర్థించే పై పరిశోధనల వెలుగులో, ఈ చట్టం/ చట్టం యొక్క అనువర్తనాన్ని ఇప్పుడు పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు.

65. అందువల్ల, ఈ అంశం ప్రతివాదికి అనుకూలంగా మరియు అప్పీలుదారులకు వ్యతిరేకంగా ఉంటుంది.

66. పాయింట్ నెం.2: ఎక్స్.ఎ2 కింద బహుమతి కారణంగా సూట్ ఆస్తిని ప్రతివాది ఆధీనంలో ఉంచుకున్నారని, ఆమెతో పాటు ఆమె కుటుంబ సభ్యులు ఇంటితో సహా దానిని స్వాధీనం చేసుకుని ఆనందించారని పాయింట్ నెం.1లో పేర్కొన్నారు. ఈ ఫలితాల దృష్ట్యా, పిటిషనర్ల వాదనలను తిరస్కరిస్తూ ప్రతిస్పందకుడికి అనుకూలంగా ఈ అంశానికి సమాధానం ఇవ్వాలి.

67. పాయింట్ నెం.3: పైన పేర్కొన్న అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని ట్రయల్ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును, తీర్పును ధృవీకరించాలి, రికార్డులో ఉన్న అంశాలను పునః మూల్యాంకనం చేసినప్పుడు వాస్తవాలు లేదా చట్టంలో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. అందువల్ల ఈ అప్పీలును కొట్టివేయాలి. 68. ఫలితంగా ట్రయల్ కోర్టు తీర్పును ధృవీకరిస్తూ ఈ అప్పీల్ దావాను కొట్టివేస్తారు. ఈ పరిస్థితులలో, పార్టీలు వారి ఖర్చులను భరించాలని ఆదేశిస్తారు, ముఖ్యంగా వారి సన్నిహిత

2020:APHC:32934

సంబంధాలకు సంబంధించి. మధ్యంతర ఉత్తర్వులు ఏవైనా ఉంటే వాటిని ఎత్తివేస్తారు. పెండింగ్ లో ఉన్న పిటిషన్లన్నీ మూతపడ్డాయి.

ఎం.వెంకట రమణ, జె.

Dt:20.04.2020

నోట్:

కోవిడ్ -19 మహమ్మారి వ్యాప్తి కారణంగా ఈ పద్ధతిని అవలంబిస్తున్నందున, 15 వ కోర్టు నుండి జుమ్ (వర్చువల్) మోడ్ ద్వారా తీర్పును వెలువరించారు.

Rns

2020:APHC:32934

గౌరవనీయ జస్టిస్ ఎం.వెంకట రమణ

2007 ఎ.ఎస్.నెం.450

తేది: 20.04.2020

Rns